13

FASCICULUM

OBSERVATIONUM
EDICO-PRACTICARUM

PRO LICENTIA

ADUM DOCTORIS MEDICINAE

AB

MA UNIVERSITATE ARGENTINENSI

OBTINENDI SOLENNITER DEFENDET

DERICUS AUGUSTUS ROEBER

DRESDENSIS.

: XXV. SEPT. ANNI MDCCLXXXVII.

ARGENTORATI

E PRELO DANNBACHIANO.

VIRO

PLISSIMO ATQUE EXPERIENTISSIMO

OHANNI JACOBO SPIELMANN

MEDICINAE DOCTORI

ATQUE

PRACTICO MERITISSIMO

NEC NON

OFESSORI PUBLICO ORDINARIO

IN ACADEMIA ARGENTINENSI

Opusculum hocce in devinctissimi atque gratissimi animi testimonium consecrat

Discipulus dedicatissimus,

FRIDERICUS AUGUSTUS ROEBER.

Praefatio.

Si quid est praesidii ad omnes res commodius discendas in utriusque quam fere quaeque ars habet, partis, theoreticae ac practicae conjunctione: id etiam mihi artem medicam tractanti, ex quo in ACADEMIA ARGENTORATENSI *commoratus sum, ne deficeret, prospera fortuna tulit. Cum enim generi theoretico satis consultum esset in scholis publicis docentium: in altero quoque, quod in arte ipsa exercenda cernitur, adiutus sum singulari* SPIELMANNI Medici ac Professoris in hac Universitate celeberrimi meritissimi *benevolentia, qui, quoties iret ad aegrorum lectulos, me comitem sibi adiungeret, omniumque in hac re consiliorum consortium fecit.*

Hoc duce, *usque ad finem vitae mihi Venerando, contigit, ut non solum multorum morborum originem, vicissitudines et formas ipsis oculis subjectas cernerem, sed etiam qua ratione versandum esset, in quovis malo curando cognoscerem, essemque certaminis, quo medici ars cum morbo confli-ctatur, quasi testis.*

Quare ad summos in Medicina honores academicos adspiranti mihi, cum ex more instituto que majorum scribendum esset aliquid quo me commendarem viris doctissimis, *qui eas honores conferunt, visum est, relictis iis, quae solum ad partem theoreticam artis pertinent, materiam aliquam campo experientiae desumere.— Tradam igitur, quae saltem ipse vidi, quae saltem ipse expertus sum, expositurus de morbis quibusdam, attentione praecipua dignis, quos accuratius inspiciendi copia mihi facta est, per felicem illam, quae mihi cum* Spielmanno *intercessit, consuetudinem. — Susceptis ita historici partibus, hoc mihi nego-*

*tii datum esse puto, ut non solum vicissitu-
dines morborum, sed etiam adhibitam curan-
di rationem, et ut vocant,* Epicrisin pathologicam *persequar. In quo quidem etiamsi
nesciam quale ingenii et dexteritatis specimen editurus sim, certe nihil dubitationis
mihi residet, me rem non inutilem facturum esse.— Nam nisi satis jam esset exemplum
et auctoritas summorum virorum* HOFFMANNI, BONNETI, MORGAGNI *aliorumque:
res ipsa pro se loqueretur.*

*Nonne enim Theoria artis nostrae est
ejus generis, ut et origines et incrementa
capiat ab experientia? Quare videtur observationum, omnisque doctrinae, quae a sensibus et experientia ducitur, copiam nunquam satis cumulari posse.*

*Sed ne diutius in prooemio haeream, ad
rem propositam propius accedam.*

---

1. *Trismus Podagricus.*

2. *Haemorrhagia narium chronica lethalis.*

3. *Scorbutus.*

4. *Anaſarca ab adiapneuſtia.*

5. *Cyſtirrhoea.*

6. *Epilepſia plethorica.*

7. *Melaena.*

8. *Experimenta nonnulla circa methodum cel.* CLARE *luem veneream tractandi.*

9. *Singularis juvenis corporis conſtitutio.*

I.

TRISMUS ARTHRITICUS.

Vir 67. annos natus, qui olim podagra labo-
.verat per aliquot jam tempus, praefertim menfe
nio anni 1786 dolore vehementi in maxilla in-
iore et quidem prope proceffum condyloïdeum
eris dextri discruciabatur. Os fummo tantum
m dolore, ac ne vix quidem aperire poterat;
ifculi vicini femper agitabantur; cum maftica-
ptyalifmo vexabatur, ita ut nullum effet du-
im, quin *Trifmo arthritico* SAUVAGESII [1]) et
lagra dentium STROBELBERGERI laboraret. Tan-
n ulcus formabatur in buccis, quo aperto, pu-
que bonae notae magna copia emiffa, malum
de fublevabatur.

Quoniam ab eo tempore, quo dolor aparuerat,
agra prorfus difparuit, probabile erat, trifmum
ic a materia podagrica ortum effe. Propinan-
adeo erant quae contra podagram indicantur
;o; ea nimirum quae refolvunt [2]), plethoram

1) ofologia methodica. Amftelodami 1763. Cl. IV. Ord. I. Gen. II. fp. 9.

2) ide Elémens de médecine pratique de CULLEN traduit de l'anglois par BOSQUILLON. Paris 1786. §. 502.

imminuunt, tonum vaſorum ventriculique qui plurimum in hoc morbo affectus obſervatur, reſtaurant. Pillulae igitur ſequentes praeſcribebantur.

Rec. Extr. Cicut. Drachm. duas.
—— Aconit. gr. duodec.
Kerm. miner. gr. quindec.
M. f. pill. No. XXX. Sumatur una omni bihorio.

Cum nullus inde perceptus ſit fructus, *Aconiti* quantitas adaugebantur, ita ut quavis hora granum unum aſſumeret. *Opium* porro cum *Kerme minerali* proponebatur, diaetaque frugalis minus nutriens: obſervabatur enim malum augeri quoties nimios cibos, praeſertim duriores difficilis digeſtionis comederat, quare ſaepius alvum clyſmatibus ducere coactus erat; hanc ergo quo magis laxam haberet, pillulae haecce exhibebantur.

Rec. Sapon. venet. Drachm. duas.
Gum. Amon.
Extr. Hellebor. nigr.
—— Aloës hepat. aa. Drachm. un.
M. f. pill. granorum V. Sumantur duo veſperi quatuor mane.

Plethora inde licet imminuta, id quod primarium cel. CULLENII [3]) conſilium eſt, cum nihil adhuc levaminis perciperetur, alterum ut auctoris

3) l. c. §. 544. 559. 577.

ujus experientiſſimi ſequeretur praeceptum, vi-
es ſcilicet erigere, ventriculumque roborare, de-
octum *Quaſſiae* atque *Allium* ordinatum eſt. At
ertinax malum omnibus reſtitit remediis. Repu-
iabat aeger inoculationem ſibi propoſitam poda-
rae, ope ſoccorum inſtituendam quos geſſerat
odagricus, ut inde omne malum ad pedes, ſe-
em ſuam magis conſuetam, derivaretur. Cum
m per totum annum dolorem tuliſſet aeger, va-
aque remedia absque ullo fere levamine ſumſiſ-
t, *Opium* iterum ſenſim aucta quantitate cum
rme minerali, ſimulque *juſculum aperiens* ex *ama-
s* cum *millepedibus* et *terra foliata tartari cryſtal-
ata* praeſcribebatur. Iusculum hocce per ſex
ptimanas quotidie hauſtum, nil opis attulit.
um dolore nunc ptyaliſmus conſociabatur, qui
um quoties manducaret affecit. Sedem mutaſſe
lebatur dolor; ab exteriora ad interiora transla-
s, ubi paullo poſt prope articulationem maxil-
um ulcus formabatur, ad quod maturandum
us lacte coctae imponebantur. Apertum dein-
magnam puris copiam emiſit, quo factum eſt,
dolores non penitus ſublati, valde tamen mi-
ati eſſent. Aluus poſtea aliquoties ope ecco-
oticorum ducta, diaeta tenuis commendata, aeger-
e qui a natura optima medicatrice maximum
xilium acceperat, dimiſſus eſt.

Epigrisis.

Malum omni jure affectionem e caufa podagrica nominari poffe arbitror. Dolor enim podagricus fi pedes manusve, quas plurimum afficit derelinquit, ad alias partes transferri folet.

Cullen 4) inter affectiones irregulares podagrae fpeciem habet, quam podagram *male pofitam* nominat, eamque confueto inteftinum rectum atque veficae urinariae collum afficere aït. Eidem fpeciei morbum noftrum annumero. Infeftabat hic mufculum mafleterem et quae funt prope articulationem maxillarum; materies quae alias faepe concreta nodulos format in articulationibus et prope eas, hic fortuito in partem mufculofam deponebatur, unde ulcus formatum eft, quo maturato pureque emiffo, materies quae motum articulationis impediverat atque ptyalifmum 5) ductum Stenonianum irritando creaverat, e corpore extrufa eft, aegerque priftinam salutem recuperavit.

---

4) l. c. §. 525.

5) Vide Sauvagesium *l. c. Claff. IX. Ord. III. Gen. XXIII. Sp. X. Ptyalismus arthriticus* Musgrave, *Cap. XI. hift. III. Sputatio arthritica.*

II.

AEMORRHAGIA NARIUM CHRONICA LETHALIS.

Die 30. Augusti anni 1786 puer undecim an-
s natus macilentus, haemorrhagia narium re-
itis vicibus afficiebatur. Primo statim adspectu
tus atque crura maculis pulicis morsui simili-
confpersa esse apparuit, aliasque maculas tha-
ad normam conventionis magnitudinem,
ique duritiem repraesentantes, musculis gluteis
ibiae parti anteriori insidere. Paucis post die-
iterum sanguis e naribus fusus est, qui in
ulum versus, crassamentum obtulit, parum
erens, atque coloris lividi subviridis in super-
Maxima tunc lassitudo corporis aegrum in-
, atque vigens antea et alacer puer, nunc
lus atque vacillans vix progredi poterat. Uri-
nuis, livida, foetidissima erat. Pulsus par-
ardus, cum saepius rediissent haemorrhagiae
ctum celerior. De genere ac victu aegri ut
dicam: parentibus natus erat minime vale-
riis; quatuor porro germani vigentes sani-
si erant; domicilium siccum habitabat, at-
rne, legumine, bonoque vino alebatur.
morrhagiae cum pulsu debili, parvo, ma-
tque lassitudo corporis, nimiam adesse dis-

ſolutionem ſanguinis demonſtrabant. Cui ut remedium afferretur *acidum Vitrioli* potui immiſceri, dimidiamque unciam *corticis Peruviani* quotidie cum vino acidulo ſumi ordinabatur. Cum autem tres unciae *corticis* vim morbi non imminuiſſent, ſequens pharmacon ad ductum SYDENHAMI 6) praeſcriptum eſt.

Rec. Conſerv. Cochl. Unc. unam ac. dimid.
——— Abſynth. pont.
Flaved. Aurant. aa. Unc. unam.
Rad. Angel. cond.
Nuc. Moſch. cond. aa. Unc. dimid.
Pulv. Ari compoſ. Drachm. duas.
Syr. Aurant. q. ſ.
F. Electuar. d. ad Ollam. Sumatur interdum cochleare parvum.

Hoc bis aſſumto, maculae omnes diſparuere; haemorrhagiae autem mox unius, mox ambarum narium, omnibus remediis repugnabant. Fruſtra quantitatem *citreorum* malorum a cel. LINDIO 7) laudatorum comedit; fruſtra varia adſtringentia ut *ſerum lactis aluminatum* et *aqua martialis* propinabantur, *vitriolumque* aqua dilutum applicabatur. Nec *pediluvia tepida* quibus uſus eſt ut ſanguis ad inferiora derivaretur, nonnihil proficiebant; nihilominus enim uſque ad menſem Decembrem reverte-

6) *Opera univerſa. Lugduni Batavorum* 1741. pag. 631.
7) *Traité du Scorbut, Paris* 1756. *T. I.* p. 259.

pantur aliquoties haemorrhagiae ; parcior vero erat quam antea ſanguinis effluxus. Aſſumſit nunc quotidie unciam dimidiam *corticis Peruviani*; ſimulque *aquam* vel *martialem* vel a *ſpiritu Vitrioli* acidulam bibit. Ingruens tandem frigus ſiccum Epiſtaxi finem impoſuit. Ob linguam ſordidam aliquoties leni cathartico alvus ipſi ducebatur, et reconvalescens, ſalvusque ut videbatur, primis Ianuarii diebus a. c. dimiſſus eſt. Humores ut ad debitam conſiſtentiam redigerentur, deperditique reſtituerentur, ciboque non alio niſi facile digerendo uteretur, ſaepius gelatinam animalem (*Gé-lée*) comedere ſuaſum eſt.

Die 17. Februarii poſt levem ictum factum eſt, ut haemorrhagiae redirent ; erat tamen ſuſpicio, illas non tam ab ictu, ſed a ſanguine potius rurſus diſſoluto natas fuiſſe : nam cum hoc temporis ſpatio medicinam allatam neglexiſſet, maculae de quibus jamjam diximus, ſimul apparuerunt.

Rursus ſed fruſtra in auxilium proponebantur omnia jam enarrata remedia ; ſic et decoctum *gemmitatum Pini*, quas clar. CLERC [g]) in diſſolutione ſanguinis ſcorbutica laudat, inaniter adhibebatur. Aquae martiali nunc et ipſe *mars* ſub forma pillularum adjungebatur. Frequentiores

---

Hiſtoire naturelle de l'homme conſidéré dans l'état de maladie. Paris 1767. *Tom. II.* p. 138. ſeq.

ſimulque copioſiores evadebant haemorrhagiae, ita ut ſaepius libram ſanguinis adeoque duas in nycthemeri ſpatio perderet. Pulſus ſemper parvus nunc magis magisque accelerabatur. Pediluviis tepidis, nec non remèdiis adſtringentibus, inſpiſſantibus ac roborantibus uti perrexit. A die primo usque ad 27. Martii intermittebant haemorrhagiae, quo copioſius redirent; tunc accedebant febris, oedema pedum, apepſia, pallor et frigus. Accidit nunc aliquoties ut per quinque imo ſex horas continuo ſtillicidio ſanguis exiret, donec ſerum rubellum, linteamina vix tingens, tantummodo promanaret. In tanto discrimine electuarium hocce ordinabatur

Rec. Conſerv. Fumar. Unc. duas.
Cort. Peruv. Unc. un.
Spirit. Cochl. Drachm. dimid.
Syrup. Fumar.
—— de Acetoſ. aa. q. ſ.
F. Electuar. Sumatur ſaepius cochleare parvum.

bibit aeger quoque *ſerum lactis* cum *alumine*; nec non *Tartarus emeticus* in refracta doſi potui ut immiſceretur atque clyſmata cum ſaccharo Thomae applicarentur ordinatum eſt, ſcilicet ut alvum laxando, humores ad inferiora derivarentur. At puer viribus omnino deſtitutus, ut nequidem erecto corpore ſedere poſſet, colore cadaveri ſimillimus, tres ad quinque fere uncias ſanguinis,

quem ob tenuitatem hoc nomine vix dignum censeres, quotidie e naribus fudit. In animi deliquio supremas vitae dies egit, donec die 25. Martii ultimum spiritum duceret.

Epicrisis.

Qua laboravit aeger *haemorrhagia*, SAUVAGESII [9]) illa esse videtur *in Chronicis*, *morbusque maculosus haemorrhagicus* BEHRENSII [10]).

Omnia quae enarravimus symptomata morbi, sanguinis putridum ac dissolutissimum statum indicabant. Inde maculae, inde haemorrhagiae, inde pallor ac lassitudo. Legimus enim apud HUXHAMIUM: [11]) „In dissolutione ac putredine sanguinis, homines subito per summam totius corporis cutem eruptionem macularum violacei, lividi aut quoque nigri et coerulei coloris experiri, et mox profusa periculosaque interdum immo mortifera haemorrhagia corripi.„ Petechiae istae ut maculae lividae demonstrant, globulos sanguinis dissolutos, ingressos esse telam ullelosam vasa exhalantia caeteraque, ubi impacti haerentes, haecce excitavere phaenomena; quod si in

---

9) *Nosolog. method. Cl. IX. Ord. I. Gen. I. spec.* 6.

10) BEHRENS *de morbo maculoso haemorrhagico in* WERLHOFII *operibus medicis cura* WICHMANNI. *Hannov.* 1775. pag. 624.

11) In *Operibus physico medicis. Lipsiae* 1764. *Tom. II. Cap. V.*

vasis tenuioris structurae, in superficie quadam corporis laxioris tegmenti accidit, transfunditur sanguis. — En causam *epistaxeos* atque *stomacaces* prae omnibus aliis haemorrhagiis vulgaris.

Aliter sese res habet in haemorrhagiis a plethora ortis; hic enim sanguis in corpore abundans, vasa extendendo et disrumpendo meatum sibi parat: ad curandos ergo hoc morbo laborantes, opus est ut sanguinis quantitas minuatur, alimentaque sint minus nutrientia.

Prorsus contrariam vero requirit methodum medendi haemorrhagia a putrido ac dissoluto sanguine orta. Si quis enim hoc statu venam secaret, mortem sane acceleraret.

Experimenta in hanc rem instituta nos convincunt, dissolutionem qua sanguis laborat, ab acrimonia alcalina praedominante oriri, quae vel miasmati, vel veneno ingurgitato, vel cibis nimiis è regno animali desumptis, vel calori excedenti, vel transpirationi suppressae attribuenda est. — Nisi forte transpiratio suppressa fuerit, unde aeger malum sibi acquisivit aliam dissoluti sanguinis causam nominare nescio. Hac enim secretione suppressa humores fieri acres, alias secretiones turbari, ergo naturam humorum mutari, quotidiana nos docet experientia.

Quod ſi quid auxilii quaerere cupimus, id fieri debet uſu tempeſtivo et convenienti *acidorum*, *corticis Peruviani* et *adſtringentium*, quibus natura humorum mutatur; inepte enim foret, ſi orificia vaſorum comprimendo ſanguinem retinere ſtuderemus; maculae enim iſtae quae eadem ac haemorrhagiae cauſa efficiuntur, mox numero et magnitudine augerentur, vaſaque hic vel illic aperirentur, unde *ſtomacace*, *haemoptyſis*, aliaque mala timenda eſſent.

III.

SCORBUTUS.

Die 14. Septembris anni 1786 vetula 65. annos nata omnibus ſcorbuti ſymptomatibus vexabatur. Maxima laſſitudine afficiebatur, ut vix ac ne vix quidem in lectulo erecta ſedere poſſet; facie pallida ſubtumida erat; gingivae lividae tumidaeque ſanguinem fundebant; animam exhalabat foetidam; pectus, femora ac crura maculis partim majoribus, partim minoribus iis ſimilibus quas jam in morbi praecedentis hiſtoria deſcripſimus, conferta erant. Saepius maculae iſtae locum formamque mutabant; poſtea grandiorum quaedam in ulcera putrida convertebantur. Pungentem dolorem eumque vagum ad pectus interdum ſentiebat. Pulſus ab initio debilis, tardus, intermittens, eruptis ulceribus

ſrequentior tangebatur. Eodem tempore levi fluxione alvi laborabat, quae antea conſtipata fuerat. Urina ſemper livida, foetida.

Domum humidam quidem in qua aegra habitabat, anxias curas quibus diu opprimebatur, neglectamque corporis motionem, non autem cibum durum, crudum, ſalſumque, cauſam morbi judicare poſſumus. Cibo enim e regno vegetabili ac animali deſumpto, eoque frugaliter veſcebatur.

Stomacace ac maculae, tantae laſſitudini conjunctae, diſſolutionem ſanguinis ſcorbuticam adeſſe manifeſtabant, quam ob cauſam ſtatim *cortex Peruvianus*, *acidum vitrioli* in potu, herba *Cochleariae* in jusculo carnium ut ſumeretur plurimumque vegetabilibus ac paululo vini nutriretur aegra ordinatum eſt.

Per aliquot temporis ſpatium his remediis uſa, conqueſta eſt, claviculas, femora ac crura, ulceribus quae ex maculis illis orta erant, foeda eſſe. Limonadam igitur cum ſucco *citri* bibi, *citreaque mala* ac *aurantia* edi ſuaſum eſt, ad quae cel. LIND [12]), KRAMER [13]), atque YVES [14]) ut in tutum portum confugerunt. Porro decoctum

---

12) Loco jam citato.

13) In *medicina caſtrenſi.* Nürnberg 1735. p. 83.

14) Epiſtola ipſius de hac re, legitur apud LINDIUM l. c. p. 261.

orticis *Peruviani* cum ſyrupo *fumariae* atque *ſpiritu vitrioli* acidulatum praeſcribebatur, quod per ctodecim dies ſumſit, eo modo ut initio morbi nciam dimidiam, poſtea autem unciam unam orticis quotidie aſſumeret. Alvus interdum radice *rhabarbari* ducebatur: omnia nunc in meliora edebant. Maculae, ulcera atque ſtomacace jam anuerunt, vires quoque reſtaurabantur; gingias adhuc ſpongioſas ut roborarentur, ope ſpiritus chleariae aqua diluti collui curatum, et paullo oſt aegra omnino ſanata dimiſſa eſt.

Epicrisis. 15)

Dubium non eſt quin aegra ſcorbuto laborave-, quod ſymptomata ejus adfuerant evidentiſſia, quamquam neque carne ſalſa, neque cibis rioribus aut difficilioribus digeſtu, quibus vulmorbus adſcribitur, veſceretur. Scorbutum im absque tali victu oriri poſſe, varia exempla obant, quibus epidemia ſcorbutica Germanon in Hungariae caſtris commorantium praecie annumeranda eſt, quos KRAMER 16), carne

Si quis ſcorbutum qui ratione incrementi ac ſymptomatum tantum diſtingui poſſe videtur, in varias ſpecies dividere velet, morbo noſtro nomen imponat, *ſcorbuti lividi* atque *petechialis*, ſecundum NIETZSCH in theoretiſch praktiſchen Abhandlungen des Scharbocks. Petersburg 1747.

In *Epiſtol.* p. 33.

recenti, ciboque facili digeſtu nutritos eſſe aït. MEAD [17]) de claſſe cui ANSON praefectus erat, verba faciens, annotat: claſſiarios ſcorbutum effugere nequiviſſe, quamvis carne et aqua bona abundanter nutriti fuiſſent.

Cibos ſalſos, durosque acrimoniam humorum efficere poſſe, neminem negaturum, ſcorbuti autem contrahendi hanc eſſe cauſam ſufficientem vix aegre quemquam conceſſurum eſſe exiſtimo. Sic nullo prorſus jure ſcorbutus navigatorum vexamen, ſali marino quo ad cibos condiendos utuntur, attribuitur. BARTHOLINUS [18]) enim et LIND [19]) affirmant: ſe optimo cum fructu in putredine adaucta, atque oedemate pedum ſcorbuto laborantium, per quatuordecim dies continuatim aqua marina alvum duci curaſſe.

Majoris momenti eſſe videtur defectus victus vegetabilis, qui fermentatione, cui in ventriculo obnoxius eſt, a putredine in quam victus animalis inclinat, praecavet, eamque avertit.

Cauſa occaſionalis praecipua ſcorbuti, quam et in aegra noſtra invenimus, eſt tranſpiratio aëre humido ſuppreſſa; accedunt curae animum cor-

---

17) *Medical Works*, 8vo. *Edinburgh* 1775. pag. 330. ANSON *Voyage au tour du monde*, 8. 1764. T. IV. p. 6. et 9.

18) In *Actis Hafnienſibus* anni 1673. p. 7.

19) l. c. p. 112.

ɔusque deiicientes, atque neglecta corporis exer-
:itia. Iam Olaus Magnus [20]) notavit: domi-
:ilia frigida, humida ſcorbutum progignere, ejus-
que progreſſus accelerare poſſe. Sic Sauvage-
ius [21]) inter principia ſcorbuti numerat, aërem
rigidum ſimulque humidum, vitam otioſam, pa-
hemata e languore orta, ut moerorem, metum,
ibum viſcoſum ſine vegetabilibus.

Quod vero ſcorbutus navigatores ſaepiſſime af-
ciat, tribuendum eſt atmoſphaerae, quae hu-
idior ſupra mare quam terram; quieti porro,
ua ſcilicet fruuntur in ſtratis, paucis ante horis
el pluvia, vel undis fluctuantibus humectatis;
raeterea ſollicitudinibus, quibus tempeſtate orta
ɔ vitae aleam turbantur. Murray [22]) commemo-
t claſſiarios variis piſcibus, pane, aqua ac aliis
ıtrimentis bonis munitos, naves conſcendiſſe:
ım vix e portu ſoluiſſent, tempeſtatem humi-
ım, nubilam, ventoſam, continentem coortam
e, unde praeterlapſis nondum ſex hebdoma-
bus, centum et viginti homines in duabus ſe
mitantibus navibus ſcorbuto laboraſſe. — In
ſidione Thorunii anno 1703 aliquot millia Sa-

) *Hiſtoria de gentibus ſeptentrionalibus,* 1555. p. 118.

) *Noſol. method.* Cl. X. Ord. V. Gen. XXV.

In *Itinerario* cujus epitomen apud Lindium p. 137. legi-
mus.

xonum ſcorbuto periere, quem coelo tunc in omni Europa humido, nebuloſo cui expoſiti erant, potius attribuere debemus, quam vegetabilium inopia, qua malum ipſorum augebatur quidem, vel curatio ſaltem diſtrahebatur.

Exempla ergo commemorata demonſtrant, aerem humidum magis quam omne vitium diaetae ad malum progignendum conferre poſſe. Ab aere humido pori obſtruuntur, ſolida laxantur, tranſpiratio impeditur: inde acritas humorum, gravitas membrorum, defectus appetentiae ciborum, importunitas, animi dejectio quam fere omnes plus minuſue tempore humido ſentimus, exoriuntur. SAUVAGESIUS[23]) ait: "Materia „ perſpirabilis frigore, humiditate, otio, moe„ rore, diaeta craſſa ſupprimitur, corrumpitur, „ alcaleſcit; eaque acrimonia ſingularis putrida eſt „ cauſa ſcorbuti."

Quaeritur quoque poſſimuſne recte nutriri, numque bonum chylum exhibere poſſint cibi, ſi aër quem ipſiſmet in ventriculum haurimus, particulis heterogeneis mixtus ſit. Praeter quod aëre humido tranſpiratio ſupprimatur, ſunt[24]) qui exiſtimant, partem aëris circumfuſi a corpore abſorberi, unde humores vappidi et ad putredinem

---

23) l. c.

24) KEIL *tentamina phyſico medica. Lugd. Batav.* 1730. *p.* 195.

oni fierent. Hunc humorum niſum ad putre-nem demonſtrat ſanguis venae ſectione vel hae-orrhagiis e corpore miſſus, qui ut HUXHA-IUS[1]) monet, "ſemper quaſi ut merum coa-gulum apparet, cum non ut conſueto modo fieri ſolet, in craſſamentum ac ſerum ſepare-tur, ſed aequalis ſemicoagulata remaneat maſſa, quae plerumque lividi aut obſcurioris conſueto eſt coloris, et licet nonnunquam diu florida ſatis perſtet, ſemper tamen citius putreſcit." emonſtrat idem anima foetida ac maculae in perficie corporis, quae ut jam antea diximus, ui ac reſoluto ſanguini attribuendae ſunt; ſan-is conſueto tenuior ſi acrior fit, vaſa minora rrodit, formatque ulcera putrida ſanguinolenta. ngiuae caeteris paribus plurimum putredini noxiae ſunt, quippe quarum vaſa minimum tecta, adeoque aëri putredinem ſemper adau-nti, expoſita ſunt.

Fluidum nerueum non ut in ſtatu naturali fit, anguine ſemiputrido ſecerni poſſe, luculenter tet; debilitas igitur ac laſſitudo corporis animi-e hinc oritur. Eaque laſſitudine afflictus aeger nem corporis motum negligit; unde morbus, eſertim ſi aër quem aeger reſpirat non muta-, indies augetur. Idem aegrae noſtrae accidit,

[1]) In capite jam citato, *de ſanguinis reſoluto ac putrido ſtatu.*

cujus corpus praeterea jam curis anxiis morbisque debilitatum erat. Ob neglectum motum corporis, pluribus pedes tumefiunt, antequam morbus magnum incrementum ceperit.

Exinde videmus curationem requirere immutationem humorum corruptorum. Aër ſiccus, calidus in quo tranſpiratio recte fieri poteſt, cibique facile digeſtibiles ex animalibus et vegetabilibus mixtis iis praeſertim ſumti, quibus major aëris fixi copia ineſt, brevi tempore miſerrimum aegrum praeſertim ſi corpus moveatur, animusque hilaris ſit, reſtaurare poſſunt; qualem felicem eventum morbus memoratus habuit, cujus ex methodo medendi medicamina, mea quidem ſententia, convenientiſſima perſpici poſſunt.

IV.

ANASARCA AB ADIAPNEUSTIA.[2])

Die 28. Septembris anni 1786. iuvenem robuſtum 16. annos natum *hydrops anaſarca* prehendit. Caput non ſolum ita ut vix oculos aperire poſſet, intumuit, ſed & manus, abdomen, partes genitales atque pedes ad tantum volumen increvere, ut omnibus motibus privaretur aeger. Urinam paucam turpidam miſit.— Cum omne

2) vide SAUVAGESII *Noſol. meth. Cl.* X. *Ord.* II. *Gen.* VI. *Sp.* I.

malum fine caufa evidenti infra nycthemerum apparuiffet, a tranfpiratione fuppreffa originem duxiffe perfuadebat; quam ob caufam *roob Juniperi* cum *fyrupo domeftico*; fimul ac decoctum radicis *liquiritiae* cum baccis *juniperi* ut affumeretur ordinatum eft.

Sequenti die diminuta jam erat anafarca; cutis ad tactum mollior atque humidior. Pulfus antea parvus, celer, nunc magnus tardusque erat. Continuata fuere eadem remedia. Die 30. Sept. tumor capitis, extremitatum, fcrotique prorfus fere evanuerat; abdomen tantummodo malleorumque regio in pedibus erat inflata. Pillulas e *refinae Jalappae* granis XV. & *Kermes mineralis* granis VII. per duos dies affumfit. Frequentiffime inde aluus ducebatur; tumor fubito evanuit, ita ut juvenis, fexto morbi die optime reftauratus effet. Ad reddendum vifceribus robur, infufum radicis *Rhei* bis adhuc mane haufit.

Epicrisis.

Inter tot quos tranfpiratio fuppreffa progignit morbos, *anafarca* non rariffimus eft. Inuadit robuftos optima valetudine gaudentes, ut noftri exemplum probat, praecipue autem iftos, qui morbo exanthematico, ut v. c. morbillis antea laboraverant; cujus exemplum aliquoties in Bre-

photrophio civitatis hujus videre mihi licuit, cum infantes citius poſt morbillos aëri ſe expoſuiſſent. Poros apertos, laxiores conſtringit clauditque aër, praeſertim ſi ex majori ſpatio in minus coërcitus in corpus ſudans agit. Retinetur ergo tranſpiratio, & niſi alia poſtea augeatur excretio, ut v. g. urinae qua humores exſuperantes ſanguinique nocivi e corpore mittuntur, neceſſe eſt ut loco quodam ſe accumulent, id quod ſaepius in tela celluloſa cutis accidit.

Non mirum ergo eſt, ſi poſt refrigeratum caput, corpus univerſum intumeſcit, cum tela celluloſa cutis ubique inter ſe connexa ſit, & ſicuti fungus hac parte imbutum humidum, alteri communicet.

Conveniunt itaque omnia ſudorem urinamque promoventia; indicantur purgantia ac reſolventia, haec quia facillime ob retentam ſecretionem circulatio turbatur unde obſtructiones oriri poſſunt.

Morbus ut quodcunque malum a tranſpiratione ſuppreſſa ortum, ſudore, urina, ac ſedibus iudicatur.

V.

CYSTIRRHOEA.

Vir 50. annorum temperamenti ſanguineo-melancholici, vitam ſedentariam agens, qui olim

emorrhoïdibus laboraverat, nec non multis ex-
uciatus fuerat ſalivationibus mercurialibus, per
quot jam annos ſtranguria vehementiſſima infe-
batur.

Is die 10. Januarii a. c. urinam muco ſubal-
do gelatinoſo mixtam mittebat, quae cum ali-
uamdiu ſtetiſſet, ſedimentum deponebat tenax
utinoſum tractile, nunc majore, nunc minore
uantitate, ita ut ſaepe tertiam partem emiſſae
inae expleret. Diu noctuque torquebatur aeger,
mihorium enim vix praeteribat, quin urinam
m doloribus vehementiſſimis mittere cogeretur.
Iſum habebat paruum, debilem, conſueto paullo
quentiorem. Lingua limo ſubflavo ſpiſſiore ob-
ta erat. Mutabatur tandem morbus in hydro-
m omnibus remediis repugnantem.

Dubia cauſa morbi fuiſſet, ſitne luis venereae
a olim infectus erat reliqui quoddam, ut cre-
erant medici antea vocati, an lithiaſis, an
umatismus, niſi aeger antequam hoc morbo
ceretur, ſe haemorrhoïdibus laboraſſe edixiſſet.
one ergo malum fluxui haemorrhoïdali retro-
ſſo, atque ad veſicam derivato attributum eſt.

Igitur ut haemorrhoïdum cauſae, obſtructioni-
; ſcilicet, aut impedito ſanguinis in vena por-
tranſitui obueniretur, *ſapo Venetus* cum *Kerme*
erali praeſcripta ſunt, ſimul lenia diuretica ut

roob baccaeque Juniperi atque *Uva Urſi:* verendum enim erat ne ſedimentum urinae tenax, grumoſum, niſi dilutum educeretur, ſe coagulet, novumque malum adducat. His uſus per aliquot dies, majorem quidem emittebat quantitatem urinae, ſtranguria autem non minuebatur. Tunc *lac* in urethram iniici, atque aluum *Manna* duci juſſum. Accidit nunc cum ob linguam ſordidiſſimam ac ſquallidiſſimam, aluus aegri aliquoties continuatim evacueretur, ut dolores inde valde mitigarentur atque ſedimentum urinae minueretur. Pillularum ſaponacearum uſus continuatus eſt, atque *ſerum lactis cum syrupo florum perſicornm* alternatim cum decocto *radicis althaeae* interdiu inhauriebat, ut ex illo aliquoties deſurgeret. Nocte 23. Februarii improviſo graviſſima ſtranguria rurſus cruciabatur, urina uti praecedenti tempore ſedimentum jamiam deſcriptum depoſuerat; quare iterum *Manna* ſub emulſionis forma nec non *Opii* granum unum in duas partes diviſum exhibebatur, quod ſi dolores redirent aliquot horarum intervallo ſumat. Sed nil inde mutabatur, dolores nunc atrociores, neque noctu neque diu ſomnum permittebant. Eccoproticis igitur quae maximum ſublevare videbantur, continuavit; ad limum porro evacuandum, qui in veſica haerens & ab urina (quae parca quantitate ſecreta, longius in veſica commoratur, ergo et acrior fit) diſſo-

utus cum ipsa educeretur, dolores ut quidem intelligebam, creabat, — *aqua calcis* cum lacte, simulque decoctum diureticum e baccis *Alkekengi*, *Juniperi*, herba *Uuae Ursi*, ac *Melissophylli* ordinatum est. Paullatim diminuebatur nunc sedimentum urinae, quae jam absque ullo incommodo mingebatur.

Ab ultimis Martii diebus usque ad medium Aprilis *jusculum aperiens*, antea descriptum, quotidie bibit, quo lenissime purgabatur, et lingua sordibus quibus semper obducta fuerat, plurimum purificabatur. — Quum jam omnes sperarent eum paene restauratum esse, hem! oedemate pedum corripitur. Omnino patebat ex uno eodemque fonte malum cum praecedentibus manare; quare resolventibus ut *Kerme minerali* ac *sapone veneto* sub forma pillularum continuavit, adspersa massae guttula *olei Therebinthinae* ut inde fiat *saponis* chemici aut *Starkeyani* species. Porro *liquor terrae foliatae Tartari* hoc modo conficiendus praescribebatur.

Rec. Aceti vini Libr. unam.
Salis tartari q. s.
ad Saturationem.
adde.
Syrupi Domestici. Unc. un.
D. S. Omni bihorio cochleare.

Decoctum diureticum repetere et jussus est. Urina nunc clarior, fere sine ullo sedimento,

parca tamen copia mittebatur. Mox intumescente abdomine, hydrops aſcites formabatur. — Plurimis nunc remediis quae *Auctores Medici experientiſſimi* commendant, aſcites ut tolleretur tentatum eſt. Adhibebatur igitur *ſcilla* varia ſub forma; *Oxymel Colchicum;* ſyrupus *Domeſticus*; *roob Ebuli* cum *ſale Tartari* et puluere *radicis Jalappae*; *Digitalis purpurea* LINNAEI ſub forma decocti atque ſyrupi, ſola atque cum variis jamiam enumeratis mixta; *ſapo Venetus* usque ad drachmas duas quotidie; pillulae reſolventes ad modum BACHERI; *Tartarus emeticus* in refracta doſi; *cremor Tartari ſolubilis*; *vinum* cum *alcalinis* et *baccis Juniperi*, et quae ſunt alia.

Oleum Olivarum cujus ope cel: MEDICUS [3]) aegrotos miſerrimos curaſſe aït, ſolum ac cum *ſpiritu ſalis Ammoniaci* mixtum, bis ac ter de die infricari curavimus ſed doleo! fruſtra. Lotium ſemper pauca copia miſſum eſt. Nimium jam increverat abdomen, quare paracentheſis inſtituebatur, qua librae triginta ſex aquae emiſſae ſunt. Tentabatur tunc *marte* atque pauxillo *vini Rhenani* viſceribus robur reddere; ceterum perrexit *pillulis ſaponaceis*, *Kerme minerali* atque ſyrupo de *Digitali*. Attamen paullo poſt abdomen iterum

3) Medikus Sammlung von Beobachtungen aus der Arzneywiſſenſchaft. 2ter Band Seite 569. und folgende.

qua repletum eſt, quae rurſus paracentheſi emit-
batur.

Die 27. Martii cum prorſus nulla adeſſet ſtran-
uria, ſanguinem mingebat, quod usque ad pri-
num Junii gradatim minuta copia accidit. In-
rea ad omne volumen quod antea habuerat ite-
m pervenit abdomen, unde die 4. Junii tertia
ice punctio facta eſt; *ſyrupos* tunc *ſcilliticum*,
omeſticum, *Colchicum*, mixtos vario modo
m *Digitali* continuo deglutivit, ſed incaſſum.
ie 21. Junii pulveris *Digitalis p. L.* grana duo
s de die ſumſit, quo quidem factum eſt ut pri-
o paulo majorem urinae quantitatem mitteret:
quentibus autem diebus nullus inde effectus,
ſi quod urina ſedimentum iterum deponeret,
ſervabatur. — Doleo ſane hicce locorum tan-
m infelicem fuiſſe uſum *Digitalis p. L.* cujus
rtutem antihydropicam WITHERING[4]), tot
emplis probare ſtudet. Duorum menſium ſpatio
uinque hydropicis incaſſum exhibitam vidi.

Iterum iterumque abdomen maxime inflatum
racentheſin requirebat. Uſu alterno hujus ali-
ue nominatorum medicamentorum continua-
, donec diem obiret ultimum 14. Julii.

D. Wilhelm Witherings Abhandlung vom rothen Fingerhut. Aus dem Englischen. Leipzig 1786.

Epicrisis.

Singularem certe hunc morbum quem fecundum PARNHAM [5]) fpeciei *Cyftirrhoeae fympathicae haemorrhoidalis* vel *inteftini recti affecti* annumerandum effe cenfeo, a nemine praeter cel. HOFFMANNUM [6]) atque LIEUTAUD [7]) memoratum inveni. Ab affectu praefertim ifto quem [8]) *rarum veficae* nominat HOFFMANNUS, non multum differre videtur. Morbus caeterum eft quem SAUVAGESIUS [9]), *pyuriam mucofam*, LIEUTAUD [10]) *catarrhum veficae*, LINNAEUS [11]) *glus* nominat. Quoniam olim haemorrhoïdibus laboraverat aeger, fanguis antea ex ano emiffus, nunc autem ob varias caufas retentus, neceffario alium meatum fibi parabat. Igitur vafa veficae, haemorrhoïdalibus vafis proxima extendit infarcitque, donec fi non nimis magna ibi fuerit quantitas fanguinis, aut vafa veficae ftrictiora fuerint, pars

---

5) vide ejus *differtationem de Cyftirrhoea*, *in Thefauro medico. Edinburgenfi novo. Edinburgi et Londini* 1785. *Tom.* 1.

6) vide ejus *confultat. et refponf. Medic. Cent.* II. et III. *cafus.* 84. et 93.

7) *Précis de médecine pratique*, *Paris* 1760. p. 386.

8) Eft jam citatus cafus 93.

9) *Claff.* IX. *Ord.* III. *Gen.* XXVIII. *Sp.* 6.

10) l. c.

11) *Genera morborum defnita. Upfaliae.* 1763. Cl. IX. Ord. IV. 200.

ꞏosa vesicam penetret et sicuti ab initio aegro ꞏstro contigit, stagnans hoc serum cum sale uriꞏoso coniunctum acrior fiat, atque orificium vesiꞏe irritando, vehementissimos producat dolores: autem maior fuerit copia sanguinis irruentis, ꞏt vasa vesicae laxiora, cruor tandem in vesicam ꞏnetret. — Hoc cum aegro nostro quoque acꞏlerit, arguit omnino, nos de sede atque causa ꞏorbi recte indicasse. Ceterum rarum non est ꞏere apud auctores, post suppressas haemorrhoïꞏs consuetas, haemorrhoïdes vesicae aut mictum ꞏuentum, subvenisse. Tale est exemplum moꞏchi cujusdam, de quo Clar. QUARIN[12]) menꞏnem facit. Sic omnes qui de mictu cruento ꞏrba faciunt, inter alias ejus causas, haemorrꞏides suppressas referunt.

ꞏInquiramus nunc in praecipuam haemorrhoïꞏm causam, impeditum scilicet sanguinis tranꞏum per venam portae, aut obstructiones visceꞏm abdominalium quae plurimum ab illo dependꞏnt, et non mirabimur, multos antea haemorꞏoïdibus laborantes, tandem hydrope affici, imꞏ aquarum pondere suffocari.

ꞏIn statu circulationis impeditae languorem ac ꞏitatem specialem addesse supponimus vasorum

---

In animadversionibus practicis. Viennae 1786. *pag.* 268.

ſanguiferorum, atque lymphaticorum, unde haec lympham ſibi deſtinatam minus facile recipiunt, quae itaque in telam celluloſam effunditur.

Nulla ergo datur methodus medendi, niſi quae in obſtructionum illarum reſolutione conſiſtit. Hocce ſi fieri potuiſſet in aegro noſtro, non dubito quin Cyſtirrhoea et Aſcites ex una eademque cauſa proveniens, feliciter curata fuerit. Nam ſi paracentheſi aquam in abdomine collectam detrahimus, medicinam tantum cito tranſituram aegro paramus, ut enormis anxietas et metus ſuffocationis auferatur atque viſcera ab aqua relaxata roborari, adeoque medicamenta efficacius in corpus agere poſſent.

VI.

EPILEPSIA PLETHORICA.

Primis anni 1787 diebus juvenis 14. annorum plethoricus, temperamenti ſanguinei cholerici, Epilepſia comprehenſus concidit. Parentes, num antea jam eodem, aut alio morbo praeſertim exanthematico laboraſſet interrogati, reſpondebant, tres circiter ante menſes, cum fornaci nimium calefactae ſe per longum tempus expoſuiſſet, idem accidiſſe juveni.

Narrata haec et praeſertim pulſus magnus, for-

que omne malum plethorae attribuendum esse
ile indicabant; quam ob causam larga venae
tio institui, cibisque minus nutrientibus,
esertim e regno vegetabili desumptis vesci or-
abatur. Secundo post paroxysmum die *tarta-*
emeticus, ob linguam nimis sordidam adhibe-
ur. Paucis intermissis diebus pluries aluus
ducebatur. Nihilominus die 5 Februarii re-
at malum et cum iterum pulsus magnus du-
que tangeretur, faciesque sanguine turgida ap-
eret, secunda vice vena ut secaretur jussum est.
nc per aliquot dies *aquam Seidschützensem*
nsit, eo fine, ut humores derivando plethora
ueretur. Die 10 Februarii iterum sanguis de-
ebatur. Attamen die 14 eadem qua primum
aruerat vehementia, revertebatur paroxysmus;
re eodem die bis sanguis eductus est, et quin-
die post denuo; pulsus enim rursus plenus
gnusque erat. Cum octodecim post dies ma-
n nondum rediisset, consilio ut saepius laxan-
us uteretur; omni bimestri ad minimum usque
n plethora minui videretur, sanguinem sibi de-
i curaret; nimios corporis motus evitaret;
ue ut antea dictum, vegetabilibus imprimis
eretur, dimissus est. Hoc usus consilio hodie
uc, cum septem et quod excedit inde prae-
apsi sint menses malo immunis fuit, optima-
valetudine fruitur.

Epicrisis.

Scimus omnia quae ſanguinem caput verſus magna copia, ita ut cerebrum irritari poſſit, pellunt, epilepſiam creare poſſe.[13]) Videmus plethoricorum faciem ſanguine turgere; haemorrhagias narium in ipſis frequentiores eſſe; ergo non eſt cur miremur, ſi calore aucto, vaſa cerebralia tenuioris ſtructurae ita extenduntur, atque infarciuntur ſanguine, ut cerebro inde compreſſo convulſiones terribiles exoriantur. Itaque, niſi poſt crebriores jam inſultus, cerebrum majorem acceperit irritabilitatem, omnisque plane curatio ſuperuacanea fuerit, unica ſupereſt medendi methodus, ea ſcilicet, ut cauſam occaſionalem, plethoram dico tollamus.

VII.

MELAENA SEU MORBUS NIGER.

Die 5. Martii a. c. virgo 32. annorum, corporis laxi plethorici, diſpoſitionis hyſtericae, vitam ſedentariam agens, cum aluum per quatuor dies conſtipatam, ope clysmatis ducere tentaret, faeces excrevit duras, nodoſas, ſanguine tinctas. Nunquam vero haemorrhoïdibus nec externis, nec internis laboraverat. Quatuor ante dies colica flatu-

13) Tissot *Traité de l'Epilepſie, Paris* 1770. Article VIII.

ıta ſe laboraſſe, quam dejectio materiae ſubni-
ıae, foetidae, tenuis ſecuta eſſe dicebat; a quo
mpore aluus niſi per clysma ſolueretur, ob-
ıucta manſit.

Eodem adhuc die purum ſanguinem rubidum
ponebat aegra, unde multum viribus defecit.

Omne ſtatim malum vitio ſyſtematis venae
rtae, ſedibusque retentis adſcribebatur. Pulſus
i plenus durusque tangebatur primo ut vena
aretur adegit. Ad craſtinam lucem emulſio e
nna ordinabatur; tunc per aliquot dies *ſerum*
tis tamarindinatum cum *ſyrupo florum perſicorum*,
ut bis terue de die duceretur aluus, bibit.

Die 10 faeces adhuc erant ſanguine mixtae;
r biduum nunc nihil niſi aquam cum *ſpiritu vi-*
oli acidulatam aſſumſit, ut inde vaſa, quae
inteſtinis rupta ſuſpicabamur, conſtringeren-
; aluum quotidie clysmatibus laxam effecit.

Die 13. iterum *Manna* purgabatur. Dejectio-
; cruentae nunc deſierunt, ſedesque erant natu-
es.— Infuſum radicis *Rhei* ut viſcera robora-
tur, aliquoties adhuc bibi ordinatum eſt; ſi-
lque pillulae praeſcriptae ſunt ex *Aſa foetida*,
Opio, quia ut dicebat, ſaepius globulum in
am aſcendere, diſpepſiam ac dolores circa
ıtriculum ſentiebat. Conſilio ut aqua martiali,

lenioribusque purgantibus uteretur, ut aluum semper laxam habeat, die 31 Martii reconualida dimissa est.

Epicrisis.

Eundem morbum HIPPOCRATES[14]) *νουσον μελαιναν*; HOFFMANNUS[15]) *secessum cruentum* atque SAUVAGESIUS[16]) *Melaenam* vel *morbum nigrum* nominat. Exempla huc pertinentia legimus apud cel. HOME[17]).

Causa morbi vitium venae portae fuisse videbatur, praesertim cum malo hysterico laboraret aegra. In vena portae stagnans sanguis e vasis in superficie canalis alimentaris dispersis[18]), tandem egressa, per anum redditur. Si diutius stagnaverit, semper colorem ferrugineum[19]) accipit, quam ob causam varii auctores materiem in hoc morbo excretam pro bile habent; et maxime verosimile est, materiem subnigram, quam aegra antequam aluum obstructam haberet, reddiderat, ejusdem

---

14) *de Morbis* l. II. p. 486. 48.

15) HOFFMANNI *Medicina rationalis systematica. Francof.* 1735. *Tom II, pag.* 212.

16) l. c. *Cl.* IX. *Ord.* II. *Gen.* XI.

17) Home klinische Versuche. Leipzig 1781. Seite 134.

18) vide CULLEN in l. c. Tom. II. §. 771. 1029. et 1489. et HOFFMANNI. l. c.

19) confer hic CULLEN mox citatum §. 1029.

naturae

naturae fuiſſe. Simulac enim vaſa e quibus materies illa ſtillaverat a faecibus durioribus magis diſtenta eſſent, ſanguis naturali suo colore rubidus promanabat.

Prae omnibus ergo plethora minuenda erat; aluus laxa ſervanda, ut obſtructiones ſolverentur, atque caveretur, ne faeces duriores vaſa irritarent; inteſtina tandem roboranda.

VIII.

EXPERIMENTA NONNULLA CIRCA METHODUM CEL. CLARE LUEM VENEREAM TRACTANDI.

Mulier 26. annos nata ab infante cui mammam dabat, lue inficiebatur. Primum herpetes liſſimulans papillas mammarum prehendit malum, unc gradatim usque ad partes genitales quas permultis ulceribus quaſi circumcludebat, progrediebatur; tandem et fauces, glandulasque axillares et nguinales inde afficiebantur.

Chirurgus cujus opera utebatur aegra, *Mercurium dulcem* fruſtra adhibuerat; igitur ſtatim *Mercurius ſublimatus corroſivus* quem aliis irritus datus, ſaepe juvaſſe conſtat, in diluvio propinabatur; ujus cum grana triginta aſſumſiſſet, ulcera in genitalibus ac femoribus evanuere quidem, in fau-

cibus autem vix movebantur. Quare die 20 Aprilis a. c. ſecundum CLARE[20]) infricabatur buccis ter de die granum unum Calomelis.

Die 27. viginti quatuor frictionibus applicatis omne malum diſparuerat. Ciebatur ſalivatio vix ſenſibilis, quae *pillulis cephalicis* bis adhibitis ſupprimebatur; tunc ſex adhuc datis hujusmodi frictionibus atque aliquot purgantibus mulier ſanata dimittebatur.

Paucis diebus poſt, honeſta mater infantis quinque menſium, cui ruſticam nutricem dederat, vehementibus doloribus nocturnis in oſſibus, praeſertim fronte torquebatur. Hac rectius inſpecta exoſtoſis apparebat. Hac in re dubia, utrum e cauſa venerea ſit, e chirurgo cum domo verſante quaerebatur, num unquam quid ſyphilitici in familia reperiſſet? Non negabat ſe hodie adhuc maritum lue infectum tractare. Adhibebatur igitur *Mercurius ſublimatus corroſivus* in diluvio, cujus cum grana triginta ſumſiſſet, omne malum ceſſit. Decoctum edulcorans bibit et quoties ptyaliſmus ſe manifeſtaret, evacuans ſumſit.

Ejus infans enervis atque infirmus, oculos inflammatos, ulceraque in partibus genitalibus habens, inquietus, imprimis noctu miſere lamenta-

---

20) *Méthode nouvelle et facile de guérir la maladie vénérienne traduit de l'anglois, à Londres et à Paris.* 1785.

batur. Difficile ſane non erat, naturam morbi infantis cognoſcere, cum mater lue laboraſſet. Cum igitur infans jam ablactatus nutricis ope (quam paucis poſt delactationem diebus malum quoque comprehenderat) curari non poſſet, neque anni tempus capram lactantem permitteret, cui Mercurius infricari, ejusque lac infanti praeberi potuiſſet, iterum in hoc caſu deſperatiſſimo ad methodum cel. CLARII confugiebatur, *calomelis* ſcilicet granum unum bis de die gingivis infricabatur. Ulcera unguento *Ceruſſae* deligata paulo poſt diſparuere, atque continuatis per quatuor ſeptimanas frictionibus mercurialibus, infans ſanus usque ad hunc diem perſiſtit.

Interea mater ophthalmia vehementi afficiebatur, quae cum omni adhibitae methodo antiphlogiſticae cedere nollet, omni credo jure, venerea exiſtimabatur. Igitur nunc quoque, quia optimus eventus frictionum iſtarum in infante patebat, eaedem et in matre, omni quam quis ſperare poſſet, ſucceſſu, vigeſies quater applicabantur. Ptyalismus neque in matre neque infante advenit.

Eodem tempore nutrix, *Mercurii ſublimati corroſivi* ope malo liberabatur.

Epicrisis.

Vix convenit meam de methodo doctiſ. CLARII

morbos venereos tractandi, proferre ſententiam, eamque recommendare, cum viri doctiſſ: atque experientiſſ. CRUIKSHANK[21]), HUNTER, BUCHAN aliique eam maxime approbaverint, ejusque utilitatem experimentis confirmaverint. Mercurium ſanguini citiſſime certiſſimeque admiſcere tendit auctor, quod vaſorum abſorbentium ope quibus infricatur citius omnino certiusque fit, quam ſi ore ſumitur, tali enim modo maxima ſane pars antequam ad ſecundas vias venerit, primis jam excernitur: taceam quod multis debilis conſtitutionis tormina, colicam adeoque diarrhoeam producat.

Non multum differre videtur methodus auctoris ab alia magis conſueta, frictione dico *unguento Neapolitano* inſtituenda. Experientia tamen nos docet, non raro et ab hac tormina atque diarrhoeas cauſari; caeteroquin eam eſſe nauſeoſam atque tardam,--difficultates, quibus aeger eximitur, ſi methodo CLARII tractatur; nihil enim ingrati haec habet, niſi guſtum metallicum.. Graviſſimum quod methodo huic abſorptionis obiici poſſet, eſt ſalivatio quam multis huic methodo ſubjectis ſubvenire videmus. Recte autem monet

---

21) vide *Réflexions de* CRUIKSHANK. *in* CLARE *l. c.* pag. 18. Virorumque laudatorum epiſtolas in eodem libro. pag. 146. et ſqq.

auctor[22]) tutius esse, levi ptyalismo vel tumori gingiuarum se offerre, quo *Mercurium* cum sanguine intime mixtum esse, certiores sumus; quam periclitari, ne minus forte quam curatio mali requirebat Mercurii consumsissemus. Multi praeterea sunt, qui ut auctor [23]) profert et e duobus nostris experimentis elucet, nunquam neque ptyalismo neque tumore gingivarum laborant, attamen optime brevi tempore sanescunt.

Experientia me edocuit, frictiones si in labiis, gingivisque instituuntur, rarius ptyalismum excitare quam si buccis applicatur Mercurius. Vasa enim salivam secernentia si frictione irritantur ad functiones suas magis excitantur, quare tunc Mercurii cum sanguine mixti, specifica in glandulas salivales vis, eo facilius peragitur atque ptyalismus creatur. Nihil autem interesse credo inter frictiones in gingivis labiisque institutas, aut inter eas quae in aliis corporis partibus magis usitatis fiunt, nisi quod in illis Mercurius citius vasa absorbentia penetrare possit, cum tegumenta habeant tenuiora.

Quod ad salivationem: uno eodemque certe tempore adveniet, si Mercurium in gingiuas labiaque aut in inguina aliasve partes corporis infricaveris.

---

22) p. 16.
23) eadem pagina.

SINGULARIS IUVENIS CORPORIS CONSTITUTIO.

Proferam adhuc descriptionem iuvenis corporis certe memoria digni. — Natus eſt cute in universo corpore majus minuſue livida. Naſum ac labia purpureo fere colore habet tincta; ungues quaſi ferrugineos; linguam perfuſcam. Ipſa oculis ſclerotica coeruleſcentis quid habet. Dentes incifores atque caninos omnes habet duplices, ita ut in ſeriem anteriorem ac poſteriorem dividi poſſint.

Accidit aliquoties, ut cum optime caeteroquin ſe habet juvenis, pars quaedam magnitudine floreni in parte capillata capitis prope fontanellam caeruleſcat; quam ſi tangeres, vehementiſſimos dolores ipſi excitares. Dum haec pars colorem mutat atque dolet, meteorismus quo juvenis ſemper laborat, diminuitur. Aſthmate anguſtatur fere innato; interdum ſanguinem naribus effundit; quinque jam annos natus erat antequam loqui, ſeptimum vero annum agebat, priusquam erecto corpore incedere poſſet, quamvis neque convulſionibus, neque rachitide diſtortus ſit.

Corpus pro aetate qua gaudet quatuordecim annorum habet parvum, pueri ſex annorum

adaequans. Ingenii eſt tardi, ſtupidi. Multum edit, bibitque, bene digerit; ſed ut plurimis conſtitutionem debilem habentibus accidit, temperamenti irritabilis atque ſenſibilis eſt.

Parentes ipſius robuſti, firmi, ſanique, quatuor adhuc aliis natu majoribus ac minoribus gaudent liberis, omnibus firmae bonaeque corporis conſtitutionis, colore albo ſanoque tinctis. Mortuo cujus imaginem, cum utero gereret ſibi impreſſerat mater, malum filii attribuit. Quid in re veri, alius ſententiam dicat.

F I N I S.